

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาวิจัยเอกสาร ในละเอียดของแนวความคิดของนักปราชญ์ นักทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ตลอดจนจากการศึกษากฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติไว้กำหนดเป็นกรอบในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนนั้น จะเห็นได้ว่าสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาไทยในปัจจุบัน กฎหมายไทยได้เน้นรูปแบบกระบวนการทางอาญาไปในทิศทางเพื่อการควบคุมอาชญากรรมผสมผสานกับหลักนิติธรรม และได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อันมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจำนวนหลายครั้ง โดยมุ่งหวังเพื่อให้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งฝ่ายสุจริตชนและฝ่ายที่ตกเข้ามาอยู่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในฐานะผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว

แต่ในความเป็นจริงแล้ว สิทธิของผู้ต้องหาไทยในปัจจุบัน หากจะแก้ไขให้เท่าทันตามอุดมคติแล้ว การปราบปรามหรือการควบคุมอาชญากรรมคงจะเป็นเรื่องยาก เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบอาชญากรรมมากขึ้น แต่ทว่าการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับขั้นตอนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งนอกจากจะต้องมีพยานหลักฐานแน่นหนาหรือมั่นคงจริง ๆ แล้ว ผลกระทบของความไม่สงบเรียบร้อยก็ย่อมตกอยู่กับประชาชนผู้ได้รับความเสียหายเป็นแน่แท้

แม้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ฉบับปัจจุบัน จะให้ความสำคัญคุ้มครองในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนรวมทั้งผู้ต้องหามากขึ้นก็ตาม แต่ในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ ยังมีขั้นตอนที่ยังยากและซับซ้อนต่อการปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะในส่วนที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิและ

เสรีภาพของผู้ต้องหาเมื่อเข้ามาอยู่ในกระบวนการสอบสวน ชั้นพนักงานสอบสวน ไม่ว่าจะเป็ นสิทธิ ในชีวิตและร่างกาย สิทธิในเสรีภาพ สิทธิในทรัพย์สิน ตลอดจนสิทธิอื่นๆ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นต้น ที่ต้องเสียไป เมื่อเข้ามาอยู่ในกระบวนการสอบสวนแล้วนั้น พนักงานสอบสวนก็จะดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ ในทางปฏิบัติ นั้น ความล่าช้าด้วยสาเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ซึ่งทำให้อายุในกระบวนการสอบสวนนานเกินไป ซึ่งอาจทำให้ผู้ต้องหาถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพได้มากขึ้น ดังนั้น ความล่าช้าที่มีอยู่ในกระบวนการสอบสวน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา เมื่อเข้ามาอยู่ในกระบวนการสอบสวน ถึงแม้ว่ากฎหมายจะกำหนดระยะเวลาสำหรับการสอบสวนไว้อย่างแน่ชัด แต่ปัจจุบัน ปรากฏว่าพนักงานสอบสวนยังดำเนินการสอบสวนล่าช้าอยู่มากด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง "สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวน : ศึกษาเฉพาะกรณี กระบวนการสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาล" โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญ อันส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ต่าง ๆ ตลอดจนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนเกี่ยวข้องในเรื่องกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาให้เกิดความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจังเป็นรูปธรรม เนื่องจากพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งสามารถบังคับใช้กฎหมาย และสัมผัสกับผู้ต้องหาโดยตรง จึงทราบถึงปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในปัจจุบันว่า มีอย่างไรบ้าง

สำหรับแนวความคิดทางวิชาการและผลงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นข้อมูลอ้างอิงในข้างต้นแล้ว และในส่วนของ การวิจัยภาคสนามที่ได้ทำการศึกษาจากพนักงานสอบสวนระดับรองสารวัตรสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่มีศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีถึงร้อยตำรวจเอก จำนวนทั้งสิ้น 426 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 696 คน คิดเป็นร้อยละ 61.207 โดยมีผลการศึกษา และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปและภูมิหลังของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 28.174 ปี โดยมากยศร้อยตำรวจเอก ดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน(สัญญาบัตร1) คือ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับรองสารวัตร มีอายุราชการโดยเฉลี่ย 3.779 ปี ส่วนมากเป็นโสด นับถือศาสนาพุทธ และมีวุฒิการศึกษาโดยจบจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ปริญญาตรีรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต (ตร.))

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา

2.1 ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ในเรื่องเกี่ยวกับการขาดความพร้อมของเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานสอบสวน ของพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนส่วนมากเห็นว่า ปัจจุบันยังขาดการสนับสนุนจากทางราชการเป็นอย่างมาก เช่น โต๊ะเก้าอี้ทำงาน เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องและฟิล์มถ่ายรูป วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำนักงานที่จำเป็นต่าง ๆ เครื่องเขียน กระดาษ เป็นต้น โดยมากแล้วพนักงานสอบสวนยังต้องใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวในการจัดซื้อจัดหามาใช้เอง เป็นภาระแก่พนักงานสอบสวนเป็นอย่างมาก

2.2 ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ในเรื่องเกี่ยวกับการขาดความพร้อมของเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินการทั้งหลายอื่นที่เกี่ยวข้อง ของพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนส่วนมากเห็นว่า ปัจจุบันยังขาดการสนับสนุนจากทางราชการเป็นอย่างมาก โดยมากแล้วพนักงานสอบสวนจะต้องใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวจัดซื้อจัดหามาใช้เอง เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ วิทยุติดตามตัว อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยต่าง ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของยานพาหนะ (รถยนต์) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในการใช้ดำเนินการติดต่อประสานงานต่าง ๆ ยังมีปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนมากแล้ว ต้องนำรถยนต์ส่วนตัวมาใช้แทน เกิดภาระในการดูแลรักษา และมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

2.3 ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ในเรื่องเกี่ยวกับการขาดประสิทธิภาพของกระบวนการสอบสวน

พนักงานสอบสวนส่วนมากเห็นว่า ปัจจุบันการสอบสวนมีโครงสร้าง และระบบการปกครอง บังคับบัญชาที่ไม่เป็นเอกภาพ มีผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ง่ายต่อการถูก แทรกแซง เกิดการเลือกปฏิบัติ เกิดความไม่ยุติธรรมในการวินิจฉัยสั่งการยากแก่การปฏิบัติเกิดความ ล่าช้าเป็นอุปสรรคในการสอบสวนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังไม่มีกรรพินบาเหน็จให้รางวัลแก่ผู้ที่ปฏิบัติ ติปฏิบัติชอบและการลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนปฏิบัติตัวออกนอกกฎเกณฑ์นอกทาง อย่างเป็นรูปธรรม

2.4 ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและ เสรีภาพของผู้ต้องหาในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนส่วนมากเห็นว่า ปัจจุบันพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มากอยู่แล้ว แต่ควรมีการกำหนดคุณสมบัติของตำรวจผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นพนักงานสอบสวน ให้ชัดเจน และควรมีการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่พนักงานสอบสวนในเรื่องกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน และความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องความรู้ทั่วไป ต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ที่ก้าวหน้าเป็นสากล ทันสมัยต่อเหตุการณ์ความแปรเปลี่ยน ของสังคม อย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

2.5 ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและ เสรีภาพของผู้ต้องหาในเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุนจากทางราชการ

พนักงานสอบสวนส่วนมากเห็นว่า ปัจจุบันงานสอบสวนได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐ ในจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับงานอื่น ๆ เป็นปัญหาและภาระในการปฏิบัติงานของพนักงาน สอบสวนเป็นอย่างมาก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อขวัญและกำลังใจ ในการทำงานของพนักงาน สอบสวน ควรมีการกำหนดเงินประจำตำแหน่งพนักงานสอบสวนให้เป็นรายได้นอกเหนือจากเงิน เดือนที่ได้รับ และในส่วนของงบเบิกจ่ายค่าตอบแทนในการทำสำนวนการสอบสวนยังมีความล่าช้า และมีจำนวนน้อยไม่ตรงตามกับที่เสนอไป

2.6 ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและ เสรีภาพของผู้ต้องหา ในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

พนักงานสอบสวนส่วนมากเห็นว่า ปัจจุบันประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและ เสรีภาพของตนที่ได้รับตามกฎหมายอยู่มาก เป็นผลให้อาจถูกละเมิดในสิทธิและเสรีภาพได้ง่าย จึง ควรมีการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไปให้รู้จักใช้สิทธิและเสรีภาพตลอดจนใช้สิทธิและ เสรีภาพของตนให้เกิดประโยชน์ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด อย่างทั่วถึง เป็นประจำและต่อเนื่อง

เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคกันของประชาชนในสังคม อันนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคมโดยรวม

2.7 ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในกระบวนการสอบสวน ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ตามกฎหมายของประชาชน

พนักงานสอบสวนส่วนมากเห็นว่า ปัจจุบันยังไม่เข้าใจในหน้าที่ของตนที่กฎหมายได้กำหนดไว้ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน เกิดความวุ่นวายในสังคมเนื่องจากประชาชนไม่รู้หน้าที่ของตนว่าควรจะทำเช่นไรในสถานการณ์อย่างไร จึงควรจะต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้ทราบโดยทั่วกันอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

ผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา

จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า ปัญหาข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคต่าง ๆ ในกระบวนการสอบสวน อันมาจากเหตุและปัจจัยหลายประการดังข้างต้น ก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานสอบสวน ของพนักงานสอบสวนเป็นอย่างมาก ทั้งในการทำสำนวนการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐานในคดี ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาโดยตรง ซึ่งหากพนักงานสอบสวนใช้ระยะเวลาในการสอบสวนน้อยเท่าไร ก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหาที่จะไม่ต้องถูกจำกัดเสรีภาพในชั้นสอบสวนนานเกินความจำเป็นเท่า่นั้น สามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

1. สิทธิในชีวิตและร่างกาย

เป็นสิทธิที่ผู้ต้องหามักจะถูกละเมิดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยการถูกขู่เข็ญ และทำร้ายร่างกาย หรือทรมานให้ผู้ต้องหารับสารภาพในขณะที่ทำการสอบสวนปากคำ หรือจากการดำเนินการต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา เช่น จากเจ้าหน้าที่พิมพ์มือ สิบเวรผู้ควบคุมตัวผู้ต้องหา เป็นต้น หรือในบางกรณีที่ผู้ต้องหาด้อยการศึกษา มีความรู้น้อย ต้องลงลายมือชื่อในบันทึกการสอบสวนปากคำโดยที่มิได้อ่านหรือเข้าใจในข้อความแต่อย่างใด หรือลงลายมือชื่อรับสารภาพโดยที่ตนเองมิได้กระทำผิด ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ต้องหา เนื่องจากบันทึกคำให้การนี้สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของศาลได้

2. สิทธิในเสรีภาพ

การจำกัดเสรีภาพของผู้ต้องหาโดยการควบคุมนั้น ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำ เนื่องจากว่าจะต้องยอมรับในกฎกติกาของสังคม ซึ่งผู้ต้องหาก็สามารถพิสูจน์ตัวเองในการพิจารณาคดีของศาลได้ แต่หากว่าการจำกัดเสรีภาพนั้นเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันควรในกรณีที่มีหลักฐานไม่เพียงพอหรือเกินความจำเป็นเพื่อมิให้เขาหลบหนีเท่านั้น หรือใช้ระยะเวลาเกินความจำเป็น ก็จะถือว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิดังกล่าวของผู้ต้องหาเป็นอย่างมาก โดยเริ่มตั้งแต่การถูกออกหมายจับ ถูกควบคุมตัวจำกัดเสรีภาพ ครั้นเมื่อจะขอลปล่อยชั่วคราวก็มีวิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติที่ยุ่งยากซับซ้อน อีกทั้งยังไม่ค่อยได้รับความร่วมมือที่ดีเท่าที่ควรทั้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจนั่นเอง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบหลักประกัน เกิดความล่าช้าในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ส่งผลกระทบต่อสิทธิในเสรีภาพของผู้ต้องหาเป็นอย่างมาก

3. สิทธิในทรัพย์สิน

ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวจากการตรวจค้นเคหสถาน การยึด การเก็บรักษา และขั้นตอนการคืนของกลาง เช่น ในการยึดยานพาหนะไว้ตรวจสภาพในความผิดเกี่ยวกับการจราจร ในบางกรณีพนักงานสอบสวนยึดไว้นานเกินควร และในการเก็บรักษาของกลางยังไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ทำให้เกิดความเสียหาย และอาจสูญหายได้

4. สิทธิอื่น ๆ

สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงของผู้ต้องหา ซึ่งตามกฎหมายจะต้องถือว่าเขายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลว่าเขาเป็นผู้กระทำผิด โดยจะถูกกระทบในกรณีที่มีการนำตัวผู้ต้องหาไปแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน มีการเผยแพร่ข่าวสารและภาพของผู้ต้องหาสู่สาธารณชน ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงทั้งต่อส่วนตัว ตลอดจนวงศ์ตระกูล โดยถูกสาธารณชนมองว่าเป็นผู้กระทำผิดทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้มีการพิจารณาคัดสินคดีจากศาล และมักจะได้รับปฏิบัติหรือใช้วาจาที่หยาบคายไม่เหมาะสมจากบุคคลรอบข้าง

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาค้างนี้ เป็นการสำรวจ และพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวนคดีอาญาเท่านั้น การเสนอแนะในที่นี้จึงเป็นการเสนอแนะกว้าง ๆ เฉพาะในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาดังกล่าว และเห็นควรให้มีการศึกษาวิจัยต่อไปในแต่ละส่วนของการสอบสวนโดยครบวงจร เพื่อหาทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการสอบสวนคดีอาญาของไทยให้สามารถเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย ดังนี้คือ

1. พัฒนาระบบการสอบสวนให้เป็นเครื่องมือในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้มากที่สุด

2. พัฒนาระบบการสอบสวนให้คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา หรือผู้ที่ถูกกล่าวหา ว่ากระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

โดยจะขอเสนอแนะแนวทางการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาบุคลากร

1.1 พัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของพนักงานสอบสวนให้มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถ ละเอียดรอบคอบ และเชี่ยวชาญในวิชาการสอบสวน โดยเริ่มพัฒนาตั้งแต่ระบบการศึกษา ในสถานศึกษาที่ผลิตพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นในด้านวิชาการ เทคนิคการปฏิบัติโดยให้ความรู้ครอบคลุมอย่างกว้างขวางทั้งในด้านกฎหมาย การปกครอง การสืบสวน การสอบสวน นิติเวชวิทยา เป็นต้น มีการฝึกหัดปฏิบัติงานสอบสวนอย่างจริงจัง เพื่อให้เมื่อจบการศึกษาออกมาแล้วสามารถปฏิบัติงานสอบสวนได้ทันที และมีการออกระเบียบ จัดตั้งโครงการ เพื่อเพิ่มทักษะพัฒนาความรู้ให้แก่พนักงานสอบสวนอย่างจริงจังต่อเนื่อง

1.2 พัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จิตสำนึกให้แก่พนักงานสอบสวน ให้ตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดหรือผู้ต้องหา เพื่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีอันนำมาซึ่งความไว้วางใจและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

1.3 พัฒนาเจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนงานสอบสวน โดยจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสอบสวนให้มีความรู้ความสามารถช่วยเหลือพนักงานสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการลดภาระที่ไม่จำเป็นของพนักงานสอบสวนลงบ้าง

1.4 จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบและโปรแกรม

คอมพิวเตอร์ต่าง ๆ วิทยุสื่อสาร เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจและชำนาญเชี่ยวชาญในอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ดังกล่าวก่อนที่จะไปปฏิบัติหน้าที่จริง

1.5 พัฒนาพนักงานสอบสวนหญิง ให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอต่อความต้องการประจำอยู่ทุกสถานีตำรวจ

1.6 สร้างขวัญและกำลังใจที่ดีให้แก่พนักงานสอบสวน มีการตอบแทนให้รางวัลความดีความชอบ และลงโทษอย่างเป็นรูปธรรมไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายงานสอบสวน ควรมีการเลื่อนไหลของตำแหน่งหน้าที่ให้สูงขึ้นไปจนถึงพลตำรวจเอก เพราะในอนาคตคดีข้อพิพาทต่าง ๆ จะยังมีความซับซ้อนยากแก่การปฏิบัติมากขึ้น เช่น มีการกระทำผิดทางอินเทอร์เน็ต (internet) มีการก่ออาชญากรรมโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น เป็นต้น

2. สร้างความเป็นวิชาชีพและเสริมสร้างจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน

2.1 พัฒนางานสอบสวนและระบบการบริหารงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงานสอบสวน โดยให้มีหลักประกันที่พนักงานสอบสวนจะสามารถเติบโตในสายงานสอบสวนได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นธรรม มีระบบการพิจารณำเน็จรางวัลความดีความชอบ และค่าตอบแทนอื่น ๆ ของพนักงานสอบสวนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและการปฏิบัติงาน เช่น เงินค่าตอบแทนในการทำสำนวนการสอบสวน เงินประจำตำแหน่งพนักงานสอบสวน เป็นต้น

2.2 ขึ้นทะเบียนให้การสอบสวนเป็นวิชาชีพสาขาหนึ่ง ดังเช่นทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา แพทย์ เป็นต้น ตลอดจนมีการกำหนดคุณสมบัติของพนักงานสอบสวนให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นพนักงานสอบสวน เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นที่เชื่อถือและยอมรับของประชาชน

2.3 สร้างแนวความคิดในการรับฟังพยานฝ่ายผู้ต้องหาให้แก่พนักงานสอบสวน และผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน

3. ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน และเกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ต้องหา

3.1 กำหนดระเบียบข้อบังคับให้พนักงานสอบสวนจะต้องอธิบายถึงสิทธิของผู้ต้องหาและข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาเข้าใจตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

3.2 ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยพยานหลักฐาน เพื่อให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนทำเสนอไปมากขึ้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าพยานหลักฐานดังกล่าวได้มาโดยชอบ เช่น คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน เป็นต้น

3.3 แก้ไขปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพในเกียรติยศชื่อเสียง ในกรณีที่เป็นผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ

3.4 แก้ไขปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการสอบสวนให้ง่ายต่อการปฏิบัติ เป็นรูปธรรม

4. พัฒนาระบวนการและขั้นตอนของการสอบสวนคดีอาญา

4.1 เรื่องการติดตามพยานไปศาล ในกรณีที่พยานหนีหรือติดตามพยานไม่ได้ ควรเป็นหน้าที่ของฝ่ายสืบสวน หรือจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในการติดตามเป็นการเฉพาะขึ้นตรงต่อการบังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนโดยตรง ทั้งนี้ เนื่องมาจากขีดจำกัดในเรื่องความสามารถในการติดตาม กำลังพลของฝ่ายสอบสวนมีไม่เพียงพอ

4.2 ปรับปรุงวิธีการยื่นคำร้องขอประกัน การตรวจสอบหลักประกัน และการพิจารณาอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวให้สะดวกรวดเร็ว มีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก

4.3 สร้างกระบวนการในการจัดหาล่ามในกรณีผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีโดยเฉพาะผู้ต้องหาเป็นชาวต่างประเทศ หรือมีการอ้างอิงถึงเอกสารที่เป็นภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดตัวบุคคลและหน่วยงานที่จะติดต่อประสานงานไว้ให้ชัดเจน ซึ่งอาจขึ้นบัญชีบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญในภาษาต่าง ๆ เป็นล่ามตามกฎหมายสามารถใช้อ้างอิงเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญประกอบการพิจารณาของศาล และจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานหรือองค์กรไว้ สามารถติดต่อได้ตลอดเวลา ตลอดจนมีการจัดงบประมาณเป็นเงินเดือน ค่าตอบแทนให้แก่ล่ามให้เพียงพอแก่สภาวะการณ์ของเศรษฐกิจด้วย

4.4 ปรับปรุงระบบเอกสารที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนการสอบสวน เพื่อลดจำนวนเอกสารให้น้อยลง และตัดขั้นตอนการสอบสวนให้กระชับ คล่องตัว เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน

4.5 กำหนดวิธีการชี้ตัวให้เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา โดยพนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาจะต้องควบคุมดูแลให้เป็นไปตามระเบียบอย่างเคร่งครัด

4.6 ปรับปรุงองค์กรของตำรวจโดยมีการรวมหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการสอบสวนเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน (one stop service) เพื่อให้เกิดการความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานงานต่าง ๆ ของตำรวจโดยเฉพาะพนักงานสอบสวน และประชาชน

4.7 ออกระเบียบ และจัดตั้งโครงการให้ความคุ้มครองพยานที่สำคัญในคดี เพื่อความปลอดภัยของพยาน และง่ายต่อการติดต่อดำเนินการต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

4.8 ในคดีที่เกิดความเสียหายต่อสาธารณชนมีผู้เสียหายจำนวนมาก ควรมีการระดมพนักงานสอบสวนมาทำการสอบสวน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการทำสำนวนการสอบสวน

5. พัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ และอาคารสถานที่

5.1 นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการสอบสวน เช่น นำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการทำสำนวนการสอบสวน จัดเก็บสารบบเอกสารต่าง ๆ ของสถานีตำรวจ เพื่อให้ง่ายและสะดวกรวดเร็วในการตรวจสอบ ค้นหา และมีการใช้เทปบันทึกเสียงบันทึกคำให้การ เป็นต้น

5.2 ใช้ระบบเครือข่ายข้อมูลในการตรวจสอบหลักประกัน โดยมีศูนย์ข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้รวดเร็ว และมีความถูกต้องเชื่อถือได้ตลอดเวลา

5.3 ปรับปรุงสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินของกลาง ให้มีรูปแบบและมีสถานที่ที่ชัดเจน ปลอดภัย เพื่อเก็บรักษาทรัพย์สินของกลางให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยดังเดิมก่อนที่คดีจะถึงที่สุด โดยมีองค์กรและเจ้าหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบรับส่งและเก็บรักษา

5.4 ปรับปรุงห้องควบคุมผู้ต้องหาในแต่ละสถานีตำรวจ ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นมาตรฐานเดียวกัน

5.5 จัดทำห้องสำหรับชี้ตัวผู้ต้องหา โดยมีให้ผู้ต้องหาสามารถเห็นตัวผู้เสียหายหรือพยานได้ และในขณะเดียวกันก็มิให้ผู้เสียหายหรือพยานเห็นตัวผู้ต้องหาก่อนที่จะทำการชี้ตัว

6. สร้างกลไกในการตรวจสอบการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนให้โปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม และเพื่อช่วยให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1 สร้างกลไก และจัดตั้งองค์กรของรัฐ ที่จะช่วยตรวจสอบให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายให้แก่ผู้ต้องหา ในระหว่างการสอบสวน

6.2 มีกฎระเบียบที่ผู้ต้องหาสามารถร้องขอเปลี่ยนตัวพนักงานสอบสวนได้ ในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดี

7. การถ่วงดุลอำนาจของพนักงานสอบสวน

7.1 ควบคุมการพิจารณาขออนุมัติจับกุมของพนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้แน่ชัดว่าผู้ต้องหา มีความผิดจริงก่อนขออนุมัติจับกุม

7.2 พิจารณาปรับปรุงหน่วยงานที่จะถ่วงดุลอำนาจในการออกหมายจับ ของพนักงานสอบสวน โดยให้เป็นองค์กรที่มีความรู้ในข้อกฎหมายพยานหลักฐาน ตลอดจนการสอบสวน โดยจะต้องพิจารณาถึงความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาควบคุมไปด้วย

8.เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายและสิทธิเสรีภาพของคน ให้แก่ประชาชน

8.1เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน และแสวงหาความร่วมมือในการเป็นพยาน

8.2เสริมสร้างความรู้ในด้านกฎหมาย ตลอดจนเรื่องสิทธิและเสรีภาพ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ให้แก่ประชาชน

8.3จัดทำคู่มือประชาชนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย และวิธีการปฏิบัติเมื่อจะต้องไปติดต่อกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเฉพาะในชั้นสถานีตำรวจ

8.4จัดทำ Home Page เพื่ออธิบายถึงประวัติความเป็นมา ข้อกฎหมายต่างๆ ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ ตลอดจนรายชื่อของเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละหน่วยงานได้ตามหน่วยงานใหญ่ที่สำคัญ ตลอดจนมีการเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต(internet) เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจอันดีให้แก่ประชาชน